

**CONTROVERSELE UNEI ADERĂRI:
DISCURSURILE OFICIALILOR TURCI FAȚĂ
DE INTEGRAREA EUROPEANĂ A TURCIEI
2016-2019**

PAUL ȚAP*

Abstract. *The EU is one of the most important transnational organisations. Its values, economic development and global influence have transformed its membership into an ideal for many countries. Since the formation of the first European Community in 1951, the EU has broadened its borders by integrating new members. Even though most countries that pursued the European accession came from the European continent, some outsiders (e.g. Turkey) pursued European membership also. Turkey is an appropriate example and its accession process dates back over 50 years. This article analyses the perspectives of Turkish officials regarding European integration between 2016-2019. Due to the failed coup in 2016, the bilateral cooperation between the EU and Turkey has strained. The article uses directed qualitative content analysis to describe the official position of Ankara regarding European integration after 2016. The findings emphasise that Turkish officials support European integration. However, due to the European officials' statements about Turkey's inability to meet the integration conditions, Turkish officials perhaps will reconsider Turkey's future accession to the EU.*

Keywords: *The EU; Turkey; European integration; cooperation; tensions;*

Introducere

Procesul de integrare europeană a fost luat în calcul de către intelectuali și politicieni încă din anul 1920.¹ Cu toate acestea, bazele UE așa cum o cunoaștem astăzi au fost puse după sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial de către diferiți pionieri – de la luptători de rezistență, până la avocați și parlamentari.²

* Masterand în relații internaționale la Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană (DSIIC) al Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca; paultapmw@yahoo.com

¹ Miroslav N. Jovanović, *The Economics of European Integration. Limits and Prospects*, Cheltenham, Edward Elgar, 2005.

² European Union, *The History of the European Union*, https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en#1980-1989, accesat în data de 01.11.2019.

Scopul inițial al UE a fost acela de a crea o comunitate de state care să împărtășească idealul păcii și al prosperității. În momentul de față, UE reprezintă o organizație care și-a diversificat domeniile de acțiune, chiar dacă scopul inițial al acesteia nu s-a schimbat. Pe scurt, UE urmărește integrarea și uniformizarea economică și politică a tuturor membrilor săi în multiple dimensiuni (ex. tehnologie, drepturile omului, energie, securitate, mediu înconjurător, transporturi). UE urmărește obținerea unui progres uniform pentru toate statele membre cu scopul de a evita materializarea tensiunilor dintre acestea și afectarea evoluției unitare a Uniunii.³ În acest sens, UE urmărește crearea și implementarea unei guvernări transnaționale, susținută de existența instituțiilor centrale care emit politici și direcții care trebuie să fie implementate de către statele membre.⁴

UE a devenit de-a lungul deceniilor din ce în ce mai atractivă pentru statele continentului european. Astfel, dacă în 1951 au existat șase state fondatoare ale primei comunități europene (Belgia, Franța, Germania, Olanda, Italia și Luxemburg), în momentul de față UE a ajuns să numere 27 de state membre, iar procesul de integrare a noilor state nu a luat sfârșit.⁵ Procesul de integrare a noilor membri poate ridica o serie de provocări pentru UE. Diferențele culturale, economice sau politice reprezintă elemente care ar putea afecta procesul de integrare în UE.⁶ Cu toate acestea, statele de pe continentul european nu sunt singurele care urmăresc intrarea în UE. Turcia reprezintă un exemplu potrivit în acest sens.⁷

Cazul Turciei este unul aparte deoarece încercările acestui stat de a se integra în blocul european datează de peste 50 de ani. Există multe studii care analizează procesul de aderare a Turciei la UE. Unele se concentrează pe aspectele sociale și economice pe care le-ar putea genera aderarea Turciei la UE⁸, în timp ce altele se concentrează pe studierea sociologiei actorilor implicați în procesul de integrare.⁹ În plus, alte studii analizează amenințările politice, sociale sau de securitate pe care le-ar genera aderarea Turciei la UE, dar și identificarea căilor alternative de aderare care să aducă beneficii atât UE, cât și Turciei.¹⁰ Cu toate acestea, aderarea Turciei la UE reprezintă o provocare pentru ambele părți. Pe

³ Miroslav N. Jovanović, *op. cit.*

⁴ Wayne Sandholtz, Alec Stone Sweet (editori), *European Integration and Supranational Governance*, New York, Oxford University Press, 1998; Martin J. Dedman, *The Origins and Development of the European Union 1945-1995*, Londra, Routledge, 1995.

⁵ European Commission, *EU Enlargement Factsheet*, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/publication/factsheet_en.pdf, accesat în data de 01.11.2020.

⁶ John Bradley, George Petrakos, Iulia Traistaru (editori), *Integration, Growth and Cohesion in an Enlarged European Union*, New York, Springer, 2005.

⁷ Mehmet Uður, Nergis Canefe (editori), *Turkey and European Integration. Accession prospects and issues*, Londra, Routledge, 2004.

⁸ Kaan Agartan, „Turkey's accession to the European Union and the Turkish Labor Movement“, *European Journal of Turkish Studies*, vol. 11, 2010, <https://journals.openedition.org/ejts/4297>, accesat în data de 01.11.2020.

⁹ Claire Visier, „Turkey and the European Union: The sociology of engaged actors and of their contribution to the candidacy issue“, *European Journal of Turkish Studies*, vol. 9, 2009, <https://journals.openedition.org/ejts/3910>, accesat în data de 01.11.2020.

¹⁰ Eduard Soler I. Lecha, „EU-Turkey Relations: Mapping landmines and exploring alternative pathways“, *FEPS Policy Paper*, 2019, https://www.feps-europe.eu/attachments/publications/feps_eu_turkey_relations_soler.pdf, accesat în data de 01.11.2020.

de-o parte, Turcia este un stat care are o identitate incertă deoarece aceasta nu este nici pur europeană, nici pur islamică, ci mai degrabă este caracterizată de o combinație între cele două identități.¹¹ Pe de altă parte, provocările ridicate de către Turcia, care sunt asociate populației, culturii, limbii, religiei sau calității democrației, influențează într-o manieră negativă buna desfășurare a procesului de aderare la UE.¹²

Acest articol analizează poziționarea oficialilor turci față de procesul de integrare a Turciei în UE, în perioada 2016-2019. În plus, lucrarea se bazează și pe prezentarea anumitor perspective ale oficialilor europeni față de aderarea Turciei cu scopul de a explica motivațiile oficialilor turci de a adopta o anumită poziție. Prin urmare, articolul dorește să răspundă întrebării: *cum au evoluat poziționările oficialilor turci față de aderarea Turciei la UE între 2016 și 2019?* Articolul analizează prin intermediul analizei calitative de conținut direcționate (*directed qualitative content analysis*) două categorii de date, primare și secundare. Datele primare (discursurile oficialilor turci și europeni) sunt analizate cu scopul de a produce dovezi empirice legate de poziționarea oficialilor turci față de procesul de aderare a Turciei la UE, iar datele secundare (literatura existentă) sunt utilizate cu scopul de a creiona cadrul teoretic al articolului.

Din anul 2016 relațiile dintre Turcia și UE au devenit din ce în ce mai tensionante din cauza loviturii eșuate de stat din Turcia.¹³ În pofida faptului că Turcia este un candidat vechi pentru aderarea la UE, iar de-a lungul timpului a implementat anumite principii care să o aducă mai aproape de acest ideal, evenimentele din 2016 nu au făcut altceva decât să răcească relațiile dintre cei doi actori. Prin urmare, relevanța subiectului este oferită de faptul că studierea dinamicilor dintre Turcia și UE privind aderarea celei dintâi la blocul european nu a fost abordată extins în mediile de specialitate naționale. În plus, reperul temporal ales sporește relevanța studiului deoarece acesta prezintă o perspectivă recentă a evoluțiilor dezbaterilor dintre oficialii turci și cei europeni față de integrarea Turciei în UE.

Articolul este structurat după cum urmează: prima secțiune prezintă o discuție despre parcursul european al Turciei de-a lungul istoriei, iar a doua argumentelor pro și contra aderării Turciei la UE. A treia secțiune explică metodologia utilizată, respectiv tipologiile datelor și modul în care au fost colectate. A patra secțiune analizează perspectivele oficialilor turci față de integrarea europeană dar și argumentele oficialilor europeni care au influențat poziționările oficialilor turci. Concluziile rezumă conținutul general al lucrării și prezintă limitele și direcțiile viitoare de cercetare.

¹¹ Meltem Müftüler-Bac, „The never-ending story: Turkey and the European Union“, *Middle Eastern Studies*, vol. 34, nr. 4, 1998, pp. 240-258.

¹² Bogdan Mureșan, „Dinamica relațiilor dintre Turcia și Uniunea Europeană. Perspective actuale“, *EIR Working Papers Series*, nr. 33, 2016, pp. 1-49, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/197799/1/888192290.pdf>, accesat în data de 01.11.2020; Ali Çarkoğlu, Barry Rubin (editori), *Turkey and the European Union. Domestic Politics, Economic Integration and International Dynamics*, Londra, Frank Cass, 2003.

¹³ Erhan Yçener, „Turkey – EU Relations after the Failed July 15 Coup Attempt“, *Journal of Social Sciences of the Turkic World*, vol. 79, 2016, pp. 69-87; Ayhan Kaya, „Right-wing populism and Islamophobia in Europe and their impact on Turkey–EU relations“, *Turkish Studies*, vol. 21, nr. 1, 2020, pp. 1-28.

*Turcia și UE: Inițiativele Turciei
de aderare la blocul european*

Turcia este un stat de o importanță majoră pentru Europa, acest fapt fiind susținut de relațiile istorice dintre cele două. Dincolo de tensiunile și conflictele istorice dintre cei doi actori, Turcia și blocul european împărtășesc o lungă tradiție a relațiilor economice, culturale, comerciale, artistice sau sociale.¹⁴

Inițiativele Turciei de apropiere față de viziunile și valorile europene încep să-și facă simțite prezența încă din secolul al XIX-lea. Cu toate acestea, nu au existat pași de o importanță majoră în ceea ce privește apropierea de Europa până în secolul al XX-lea. Preluarea puterii de către Mustafa Kemal Atatürk a coincis cu reformarea și modernizarea Turciei, aceste direcții fiind inspirate de valorile europene.¹⁵ Încă de la începuturile Republicii Turce (1923-1938), au avut loc o serie de reforme politice și sociale a căror menire era aceea de a se îndepărta de trecutul Imperiului Otoman și a se apropia de Europa. Obiectivul principal al Turciei era acela de a deveni mai democratică cu scopul de a atinge idealul integrării în blocul european.¹⁶

Sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și debutul Războiului Rece au reprezentat o oportunitate pentru Turcia de a-și demonstra apropierea față de valorile europene. Astfel, în perioada Războiului Rece, Turcia menține o orientare vestică și intră în NATO în anul 1952.¹⁷

Primii pași de integrare în blocul european datează din 1963 când s-a semnat un acord de cooperare între Turcia și Comunitatea Economică Europeană, rămas cunoscut drept *Acordul de la Ankara*. În 1987, Turcia înaintează o cerere de aderare deplină la UE, dar aceasta a fost respinsă de Comisia Europeană în 1989 pe baza deficienței regimului democratic din Turcia. Decidenții europeni au afirmat faptul că Turcia este eligibilă pentru integrare, dar mai are de parcurs anumiți pași până să se apropie de valorile europene.¹⁸ În plus, după prăbușirea URSS, rolul Turciei a fost diminuat în ceea ce privește importanța strategică și de securitate a acesteia, deoarece „Amenințarea Roșie” a dispărut. Astfel, scăderea importanței strategice a Turciei și problemele legate de calitatea democrației turce au îngreunat și mai mult procesul de aderare la UE.¹⁹

Cu toate acestea, idealul Turciei de a intra în UE nu a dispărut, inițiativele de cooperare dintre cele două părți continuând și după 1991. Astfel, în 1996 Turcia aderă la Uniunea Vamală și desfășoară procese de integrare economică. Din perspectiva Ankarei, aceste evoluții reprezentau începutul obținerii calității de

¹⁴ Nathalie Tocci, „Turkey and the European Union: A Journey in the Unknown”, *Turkey Project Policy Paper*, nr. 5, 2014, pp. 1-24, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/Turkey-and-the-European-Union.pdf>, accesat în data de 02.11.2020.

¹⁵ Carl Dahlman, „Turkey's Accession to the European Union: The Geopolitics of Enlargement”, *Eurasian Geography and Economics*, vol. 45, nr. 8, 2004, pp. 553-574.

¹⁶ Meltem Müftüler-Bac, „Turkey's Political Reforms and the Impact of the European Union”, *South European Society & Politics*, vol. 10, nr. 1, 2005, pp. 16-30.

¹⁷ Carl Dahlman, *op. cit.*

¹⁸ Nathalie Tocci, *op. cit.*

¹⁹ Meltem Müftüler-Bac, *op. cit.*

membru cu drepturi depline al Uniunii. În 1997, decidenții UE au afirmat din nou că Turcia este doar un candidat eligibil, dar nu se ridică încă la standardele de aderare la UE. În 1999, în urma Consiliului European de la Helsinki, s-a condiționat dreptul de aderare a Turciei la UE de adoptarea valorilor politice de la Copenhaga și rezolvarea disputelor cu Cipru și Grecia.²⁰ Între 1999 și 2004, Turcia a încercat să implementeze noi reforme care ar îmbunătăți calitatea democrației și calibrarea valorilor politice cu cele de la Copenhaga.²¹

De asemenea, în 2002, Partidul Justiție și Dezvoltare din Turcia ajunge la putere și implementează o serie de reforme care au stimulat demararea negocierilor de aderare la UE din 2005. Printre acestea putem menționa faptul că au fost implementate o serie de reforme în ceea ce privește drepturile omului, ale minorităților sau implementarea controlului civil asupra armatei. Cu toate acestea, nu au existat pași semnificativi în direcția reformelor judiciare, acest aspect stârnind reacții dezaprobatore din partea factorilor decizionali ai UE.²²

În pofida inițiativelor de negociere deschise în 2005, progresul Turciei către calea europeană a fost unul lent. Între 2010 și 2013 discuțiile au stagnat, fiind în același timp deschise foarte multe capitole, dintre care puține au fost duse la bun sfârșit.²³ Turcia este singurul caz în care procesul de aderare a durat mai mult de 10 ani, acesta nefiind finalizat nici în momentul de față.²⁴

În plus, alături de clivajele socio-economice interne care nu sunt favorabile îmbunătățirii democrației turce, procesul de aderare al Turciei la UE a fost afectat și de două evenimente majore materializate începând cu 2015. Primul dintre acestea este reprezentat de criza migrantilor de la jumătatea lui 2015, iar al doilea de lovitura de stat din 2016. Prin urmare, tensiunile interne, conflictele cu Cipru și incapacitatea Turciei de a implementa într-o manieră eficientă principiile europene sunt responsabile de îngreunarea procesului de aderare la UE.²⁵

Aderarea Turciei la UE: Argumente pro și contra

Așa cum am amintit mai sus, inițiativele Turciei de a se apropia de valorile europene datează încă din secolul al XIX-lea. Colaborarea dintre Turcia și UE a fost presărată atât cu momente de cooperare fructuoasă, cât și de perioade mai

²⁰ Nathalie Tocci, *op. cit.*

²¹ Meltem Müftüler-Bac, *op. cit.*

²² Kirsty Hughes, „Turkey and the EU: Just Another Enlargement? Explaining the Implications of the Turkish Accession“, *A Friends of Europe working paper*, 2004, pp. 1-41, https://www.academia.edu/5115741/TURKEY_AND_THE_EUROPEAN_UNION_JUST_ANOTHER_ENLARGEMENT_EXPLORING_THE_IMPLICATIONS_OF_TURKISH_ACCESSION_A_Friends_of_Europe_working_paper, accesat în data de 02.11.2020.

²³ Cemal Karakas, „EU-Turkey: Integration without Full Membership or Membership without Full Integration? A Conceptual Framework for Accession Alternatives“, *Journal of Common Market Studies*, vol. 51, nr. 6, 2013, pp. 1057-1073.

²⁴ Nathalie Tocci, *op. cit.*

²⁵ Gulay Icoz, Natalie Martin, „Opportunities missed: Turkey-EU accession since 2005“, *Journal of Contemporary European Studies*, vol. 24, nr. 4, 2016, pp. 442-445.

puțin productive.²⁶ Pornind de la această afirmație, există numeroase argumente atât pro, cât și contra aderării Turciei la UE.²⁷

Argumentele care susțin aderarea Turciei la UE

Unul dintre argumentele care promovează aderarea Turciei la UE este reprezentat de puterea și influența economică a Turciei. Aceasta are un PIB de 786 de miliarde de dolari, situându-se pe locul 18 la nivel global. De asemenea, Turcia a gestionat crizele financiare mai bine decât multe state europene și mai mult decât atât este un partener comercial valoros al UE.²⁸

Alt argument care susține aderarea Turciei la UE este reprezentat de faptul că Turcia se poate calibra după cerințele UE. Reformele politice, lupta pentru eradicarea corupției interne, abolirea pedepsei cu moartea, autorizarea învățământului în limbile minoritare, garantarea anumitor drepturi creștinilor reprezintă doar o serie de pași pe care Turcia i-a implementat cu scopul de a fi acceptată de UE. Alături de acestea, Turcia se bucură de sprijinul SUA și este un membru important al NATO, iar aderarea la UE ar putea îmbunătăți relațiile transatlantice și ar putea dezmembra mitul conform căruia Islamul și democrația nu pot conviețui.²⁹

De asemenea, poziția geografică a Turciei ar putea genera avantaje geopolitice și geostrategice UE. Ultimele evoluții au demonstrat faptul că Rusia este un partener imprevizibil, dar cu toate acestea multe state europene au nevoie de resursele energetice ale acesteia. Aderarea Turciei la UE ar putea îmbunătăți relațiile dintre UE și Asia, mai ales în ceea ce privește comerțul și rutele de transport al resurselor energetice.³⁰ În plus, Turcia este un partener cheie al UE în ceea ce privește securitatea regională sau combaterea terorismului, dar și cooperarea în ceea ce privește reducerea fluxului de migranți și gestionarea problemelor acestora.³¹

Astfel, există numeroase beneficii pe care aderarea Turciei la UE le-ar aduce. Printre acestea putem enumera creșterea potențialului economic, îmbunătățirea legăturilor dintre Asia și UE, demonstrarea faptului că Islamul și valorile europene pot coopera, dar și multiple beneficii legate de îmbunătățirea relațiilor transatlantice, a luptei împotriva terorismului sau a gestionării fluxurilor de migranți.³²

²⁶ Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs. Directorate for EU Affairs, *History of Turkey-EU Relations*, 2020, https://www.ab.gov.tr/brief-history_111_en.html, accesat în data de 02.11.2020.

²⁷ Jürgen Gerhards, Silke Hans, „Why not Turkey? Attitudes towards Turkish Membership in the EU among Citizens in 27 European Countries“, *Journal of Common Market Studies*, vol. 49, nr. 4, 2011, pp. 741-766.

²⁸ Valeri Modebadze, Fatih Mehmet Sayın, „Why Turkey should join the European Union: arguments in favor of Turkish membership“, *Journal of Liberty and International Affairs*, vol. 1, nr. 2, 2015, pp. 85-93.

²⁹ Elena Burcioaga, „Aderarea Turciei sau lungul drum spre Europa“, *Sfera Politicii*, pp. 120-122, <http://revistasferapoliticii.ro/sfera/120-121-122/art10-burcioaga.html>, accesat în data de 02.11.2020.

³⁰ Valeri Modebadze, Fatih Mehmet Sayın, *op. cit.*

³¹ Heinrich Boll Stiftung, Selim Kuneralp, *Turkey-EU Relations: Past, Present – and Future?*, 2017, <https://eu.boell.org/en/2017/05/02/turkey-eu-relations-past-present-and-future>, accesat în data de 02.11.2020.

³² Valeri Modebadze, Fatih Mehmet Sayın, *op. cit.*

Argumentele care nu susțin aderarea Turciei la UE

În pofida legăturilor istorice dintre Turcia și continentul european, dar și a multiplelor interese și domenii comune de cooperare, primul argument care nu susține aderarea Turciei la UE este reprezentat de viziunile diferite ale acelor două entități. Prin urmare, UE susține faptul că este construită pe valorile piețelor liberale democratice, acestea nefiind prezente în Turcia la nivelul standardelor europene.³³

Alte argumente care nu promovează aderarea Turciei la UE sunt reprezentate de dimensiunea economică și cea legată de sporirea numărului de migranți dinspre Turcia înspre UE. Cu toate că Turcia este o putere economică mondială, statisticile oficiale demonstrează faptul că raportat la dimensiunea sa, Turcia are un venit scăzut pe cap de locuitor. Această realitate, dublată de șomajul crescut din Turcia, ar putea stimula migrația sporită a populațiilor turce înspre Europa, această dinamică provocând o serie de efecte sociale și economice negative la nivelul UE.³⁴

Deși au fost parcurși anumiți pași în ceea ce privește democrația și drepturile omului, Turcia încă se confruntă cu o serie de încălcări grave ale principiilor de bază ale acestora. Printre acestea putem menționa tratamentele inumane asupra celor încarcerati în închisorile turce, nerespectarea libertății de expresie³⁵, încarcerarea kurzilor acuzați de terorism fără existența dovezilor palpabile, numeroase arestări ale jurnaliștilor care promovează idei diferite de cele promovate de conducere sau discriminarea de sex.³⁶

Deasupra tuturor acestor argumente, elementele care țin de situarea și potențialele amenințări externe generate de aderarea Turciei la UE definesc foarte bine reticența UE de a oferi Turciei undă verde pentru aderare. Pe de o parte, tensiunile care continuă să existe între Turcia, Cipru, Grecia sau Armenia sunt contrare cu valorile și principiile UE. Pe de altă parte, integrarea Turciei în UE ar crea un spațiu comunitar care ar ajunge până în Orientul Mijlociu și Caucaz, zone în interiorul cărora se materializează multiple instabilități care ar putea genera amenințări securitare la adresa UE. De asemenea, implicarea directă a Turciei în Irak, Iran sau Siria ar produce o serie de provocări securitare la adresa UE, aceasta fiind nevoită să-și suplimenteze bugetul în domeniul apărării și al securității pentru a face față noilor provocări.³⁷ În plus, amenințările terorismului kurd și creșterea solicitărilor de azil politic reprezintă alte argumente care nu favorizează aderarea Turciei la UE.³⁸

³³ Carl Dahlman, *op. cit.*

³⁴ Bernard Hoekman, Sübidey Togan (eds.), *Turkey: Economic Reform and Accession to the European Union*, Washington DC, World Bank and the Centre for Economic Policy Research, 2005.

³⁵ Human Rights Watch, *Turkey: Events of 2018*, 2018, <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/turkey>, accesat în data de 02.11.2020.

³⁶ International Observatory Human Rights, *2018 In Review: Human Rights Violations in Turkey*, 2018, <https://observatoryihr.org/2018-in-review-human-rights-violations-in-turkey/>, accesat în data de 02.11.2020.

³⁷ Elena Burcioaga, *op. cit.*

³⁸ Meltem Müftüleri-Bac, *op. cit.*

Alături de aceste argumente, cetățenii europeni nu privesc cu ochi buni aderarea Turciei la UE. În pofida faptului că recunosc beneficiile pe care Turcia le-ar aduce UE (ex. întinerirea populației europene, sporirea securității militare), aceștia susțin că incapacitatea Turciei de a se acorda după valorile europene, respectiv diferențele culturale, economice și teama migrărilor în masă, alimentează scepticismul cetățenilor europeni față de acceptarea Turciei în UE.³⁹

Metodologie și date

Secțiunile precedente au prezentat o perspectivă generală asupra parcursului istoric al Turciei privind integrarea europeană. Mai mult decât atât, au fost evidențiate principalele argumente pro sau contra aderării la UE. Din această perspectivă, Turcia poate să fie definită drept un stat care are potențialul să devină un membru deplin al UE, dar diferențele culturale, politice și calitatea democrației alături de temerile cetățenilor europeni față de migrația în masă a turcilor și discrepanțele economice dintre cei doi actori îngreunează integrarea europeană a Turciei.⁴⁰

Pornind de la cadrul teoretic expus anterior, articolul urmărește să explice poziționarea oficialilor turci față de integrarea Turciei în UE între 2016 și 2019, perioadă în care relațiile dintre blocul european și Turcia s-au degradat din pricina tensiunilor interne din Turcia (lovitura eşuată de stat din 2016). În acest sens, articolul își propune o analiză comprehensivă a declarațiilor oficialilor turci de după 2016 față de modul în care aceștia se referă la integrarea europeană.

Analizarea declarațiilor politice se realizează prin analiza calitativă de conținut direcționată, care este o sub-categorie a analizei calitative de conținut (*qualitative content analysis*). În linii generale, analiza calitativă de conținut are drept principal scop acela de a analiza și interpreta sistematic diferite tipuri de conținut care pot varia de la texte, declarații, documente sau expresii și până la imagini.⁴¹ În esență, aceasta urmărește generarea dovezilor și argumentelor empirice care să explice un anumit fenomen sau teorie. Datele analizate prin intermediul acestei metode sunt grupate pe teme, șabloane sau concepte în funcție de interesele autorului.⁴² Analiza calitativă de conținut direcționată se poate aplica în momentul în care există anumite teorii referitoare la un anumit fenomen, dinamică sau evoluție, dar în același timp teoriile existente sunt incomplete sau ar putea fi îmbunătățite în urma descrierilor ulterioare.⁴³ Analiza calitativă de conținut direcționată are o natură deductivă deoarece testează teoriile existente și

³⁹ Mehmet Uður, „Open-Ended Membership Prospect and Commitment Credibility: Explaining the Deadlock in EU-Turkey Accession Negotiations“, *Journal of Common Market Studies*, vol. 48, nr. 4, 2010, pp. 967-991.

⁴⁰ Jürgen Gerhards, Silke Hans, *op. cit.*

⁴¹ Philipp Mayring, „Qualitative Content Analysis“, *Qualitative Social Research*, vol. 1, nr. 2, 2000, pp. 1-10; Naupess K. Kibiswa, „Directed Qualitative Content Analysis (DQICA): A Tool for Conflict Analysis“, *The Qualitative Report*, vol. 24, nr. 8, 2019, pp. 2059-2079.

⁴² Abdolghader Assarroudi, Fatemeh Heshmati Nabavi, Mohammad Reza Armat, Abbas Ebadi, Mojtaba Vaismoradi, „Directed qualitative content analysis: the description and elaboration of its underpinning methods and data analysis process“, *Journal of Research in Nursing*, vol. 23, nr. 1, 2018, pp. 42-55.

⁴³ Hsiu-Fang Hsieh, Sarah E. Shannon, „Three Approaches to Qualitative Content Analysis“, *Qualitative Health Research*, vol. 15, nr. 9, 2005, pp. 1277-1288.

aplică diferite categorii conceptuale, prezente în literatură, unui context nou sau subdezvoltat.⁴⁴ De asemenea, această metodologie se bazează pe pregătirea subiectului de analiză, organizarea direcțiilor de acțiune, analizarea datelor colectate și raportarea rezultatelor care trebuie să explice cum s-au dezvoltat categoriile alese prin culegerea datelor.⁴⁵

Pornind de la cele expuse anterior, se poate afirma că problematica integrării Turciei în UE a fost studiată într-o manieră extinsă de către cercetători. În plus, revizuirea precedentă a literaturii a relevat o multitudine de concepte și teme care definesc relațiile dintre UE și Turcia în domeniul integrării europene. Printre acestea putem enumera, temerile legate de migrația în masă, discrepanțele economice, alterarea culturii europene sau funcționarea deficitară a democrației.⁴⁶ Cu toate acestea, articolul dezvoltă prin intermediul analizei calitative de conținut direcționate trei concepte principale care rezultă din literatura existentă și care au fost abordate indirect în partea teoretică a lucrării: 1) opoziția UE de a accepta Turcia în UE (conflict discursiv), 2) dorința Turciei de a adera la UE (dorința de aderare) și 3) integrarea Turciei ar putea produce beneficii pentru UE (membru puternic). Prin analiza calitativă de conținut direcționată, acest articol urmărește să colecteze și să analizeze declarațiile oficialilor turci față de integrarea Turciei în UE între 2016 și 2019 pentru a prezenta în ce măsură conceptele existente în literatură se regăsesc în dezbaterile oficiale și sub ce formă.

Datele utilizate pentru analiză au fost colectate în principal din surse online, iar sursele principale au fost reprezentate de site-uri de știri naționale și internaționale: *Ziarul Financiar*, *Reuters*, *DW*, *Mediafax*, *Daily News*, *Independent*, *TRT World*, *Euractiv*. Discursurile colectate aparțin lui Ibrahim Kalin (purătorul de cuvânt al președintelui Erdoğan), Bakir Bozdog (purătorul de cuvânt al guvernului turc), Recep Tayyip Erdoğan (președintele Turciei), Recep Akdag (vice-premierul Turciei), Ömer Çelik (ministrul pentru UE), Volkan Bozkir (fostul ministru pentru UE) și Faruk Kaymakci (ministrul adjunct al Afacerilor Externe din Turcia). De asemenea, pentru a susține reacțiile oficialilor turci au fost analizate și anumite declarații ale oficialilor europeni care s-au pronunțat împotriva aderării Turciei la UE după 2016. Printre aceștia îi putem aminti pe președintele francez Emmanuel Macron, Johannes Hahn (comisarul European pentru Politica de Vecinătate și Negocieri de Extindere) sau cancelarul german Angela Merkel.

Aderarea Turciei la UE: perspectivele oficialilor turci după 2016

Secțiunile teoretice precedente au evidențiat două aspecte fundamentale: 1) dorința Turciei de a se apropia de blocul european și de a deveni parte integrată a UE datează de peste 50 de ani și 2) există o multitudine de argumente

⁴⁴ Aine M. Humble, „Technique Triangulation for Validation in Directed Content Analysis“, *International Journal of Qualitative Methods*, vol. 8, nr. 3, 2009, pp. 34-51.

⁴⁵ Abdolghader Assarroudi, Fatemeh Heshmati Nabavi, Mohammad Reza Armat, Abbas Ebadi, Mojtaba Vaismoradi, *op. cit.*

⁴⁶ Cemal Karakas, *op. cit.*

care evidențiază atât beneficiile, cât și amenințările generate de aderarea Turciei la UE. Astfel, argumentele prezentate anterior relevă cât de complexă este situația Turciei și demonstrează faptul că procesul de aderare la UE reprezintă o adevărată provocare. În vederea identificării celor mai bune soluții este necesară o cooperare eficientă între UE și Turcia. Acestea trebuie să se bazeze pe identificarea punctelor forte, dar și pe remedierea celor care nu avantajează Turcia când vine vorba de aderarea la UE. Prin urmare, UE are datoria de a realiza un echilibru între beneficiile pe care le-ar aduce Uniunii Europene aderarea Turciei⁴⁷, obiectivele comune ale celor două părți⁴⁸, dar și cooperarea în ceea ce privește identificarea măsurilor eficiente de soluționare a chestiunilor interne și externe care prejudiciează imaginea Turciei și nu o recomandă pentru aderarea la UE.⁴⁹

În plus, anumite cercetări susțin materializarea a trei scenarii posibile în ceea ce privește cooperarea dintre UE-Turcia: 1) competiția (creșterea competitivității și a conflictelor dintre cele două părți), 2) cooperarea (crearea unui nou cadru de cooperare bazat pe elemente complementare) și 3) convergența (îmbunătățirea și actualizarea proceselor de largire a UE înspre Balcani, care să fie caracterizate de valorile UE și caracterul cooperativ).⁵⁰ Lăsând la o parte aceste elemente, în continuare vom analiza modul în care discursurile oficialilor turci au portretizat procesul de aderare la UE între 2016 și 2019.

Conflictul discursiv dintre oficialii turci și europeni după 2016

Lovitura de stat din 2016 a afectat puternic procesul de aderare a Turciei la UE, oficialii UE manifestându-și reticența față de continuarea negocierilor de aderare. Printre oficialii care privesc cu ostilitate aderarea Turciei la UE îi putem aminti pe Emmanuel Macron, președintele Franței sau pe Johannes Hahn, comisarul european pentru Politica de Vecinătate și Extindere. Macron a afirmat că „evoluțiile recente din Turcia și progresul în domeniul drepturilor omului exclud orice progres în negocierile de aderare la UE (...) UE trebuie să înceteze ipocrizia de a lăsa Turcia să înțeleagă că poate deveni un membru cu drepturi depline al UE”⁵¹. Alături de acesta, Hahn a evidențiat faptul că „Turcia se îndepărtează foarte rapid de UE în domeniul drepturilor omului și a statului de drept

⁴⁷ Debating Europe, *Arguments for and against Turkey's EU membership*, <https://www.debatingeurope.eu/focus/inbox-arguments-for-and-against-turkeys-eu-membership/#.XuD0aW5uJPZ>, accesat în data de 03.11.2020.

⁴⁸ Express, *Turkey becoming an EU member promoted by Brussels chief – 'key strategic partner for EU'*, 2020, <https://www.express.co.uk/news/world/1250305/turkey-eu-membership-german-mep-david-mcallister-germany>, accesat în data de 03.11.2020.

⁴⁹ Carnegie Europe, Marc Pierini, *Options for the EU-Turkey Relationship*, 2019, <https://carnegieeurope.eu/2019/05/03/options-for-eu-turkey-relationship-pub-79061>, accesat în data de 03.11.2020.

⁵⁰ Nathalie Tocci, *op. cit.*

⁵¹ Curs de Guvernare: Europa, *Ofensivă diplomatică a Turciei pentru realuarea relațiilor cu UE. Președintele Macron, la întâlnirea cu Tayyip Erdoğan: Un parteneriat cu UE este mai realist decât aderarea*, 2018, <https://cursdegovernare.ro/ofensiva-diplomatica-a-turciei-pentru-realuarea-relatiilor-cu-ue-presedintele-macron-la-intalnirea-cu-tayyip-erdogan-un-parteneriat-cu-ue-este-mai-realist-decat-aderarea.html>, accesat în data de 03.11.2020.

(...) Comisia Europeană a publicat un raport critic la adresa Turciei⁵². Viziunile celor doi oficiali au fost împărțite și de cancelarul Germaniei, Angela Merkel, care a afirmat faptul că „este clar, Turcia nu are ce să caute în UE (...) prin urmare putem pune capăt acestor discuții privind aderarea”⁵³. În plus, oficialii Austriei și ai Belgiei s-au pronunțat împotriva aderării Turciei la blocul european.⁵⁴

Pornind de la reacțiile UE, oficialii turci nu au lăsat garda jos și au reacționat ofensiv la declarațiile oficialilor UE. Ibrahim Kalin, purtătorul de cuvânt al președintelui Erdogan, a acuzat UE că promovează populismul și susține că „modul în care Germania și celelalte state europene se raportează la Turcia reprezintă o dovadă a faptului că UE urmărește îngustarea orizonturilor acesteia și devine o uniune închisă”⁵⁵. În plus, acesta a susținut faptul că relația dintre UE și Turcia ar trebui să se bazeze mai mult pe „încredere, respect reciproc și solidaritate (...) dar acest efort nu trebuie să fie susținut doar de Turcia, ci și de UE”⁵⁶. De asemenea, Bakir Bozdogan, purtătorul de cuvânt al Guvernului turc a susținut faptul că „raportul Comisiei Europene este lipsit de obiectivitate și este incorect față de Turcia”⁵⁷, dar și ideea conform căreia „Turcia nu se îndepărtează de UE. Partea care nu este obiectivă și, din păcate, este părtinitoare și nedreaptă este UE”⁵⁸. Alături de aceștia, președintele Turciei, Recep Tayyip Erdoğan, a declarat faptul că „Turcia a obosit să aștepte 54 de ani să fie membră a UE (...) este extrem de epuizant pentru noi și pentru țara noastră. Poate că această situație ne va forța să luăm o decizie”⁵⁹ sau „din acest moment nu există altă opțiune decât deschiderea noilor capitole de aderare. Dacă acest lucru nu se va întâmpla, adio aderare. Turcia nu e un sclav care așteaptă la ușă. Dacă se vor deschide noi capitole de aderare, ne putem așeza la masa tratativelor. În caz contrar, nu avem ce discuta”⁶⁰.

Astfel, această secțiune evidențiază faptul că după anul 2016 declarațiile oficialilor europeni și turci nu sunt caracterizate de o tonalitate specifică unei relații de cooperare productivă față de aderarea Turciei la UE. Oficialii UE nu consideră că Turcia reprezintă, cel puțin pentru moment, un candidat care să fie acceptat

⁵² Ziarul Financiar, *Comisar european: Turcia se îndepărtează foarte rapid de aderarea la Uniunea Europeană*, 2018, <https://www.zf.ro/business-international/comisar-european-turcia-se-indeparteaza-foarte-rapid-de-aderarea-la-uniunea-europeana-17134594>, accesat în data de 03.11.2020.

⁵³ Reuters, *Germany seeks to take heat out of Turkey EU accession question*, 2017, <https://www.reuters.com/article/us-germany-turkey-eu/germany-seeks-to-take-heat-out-of-turkey-eu-accession-question-idUSKC N1BF14U>, accesat în data de 03.11.2020.

⁵⁴ DW, *Turkey-EU relations: Which countries are for or against Turkish accession?*, 2017, <https://www.dw.com/en/turkey-eu-relations-which-countries-are-for-or-against-turkish-accession/a-40381533>, accesat în data de 03.11.2020.

⁵⁵ Reuters, *op. cit.*

⁵⁶ European Council of Foreign Relations, *How to reset Turkey-Europe Relations*, 2017, https://ecfr.eu/article/essay_how_to_reset_turkey_europe_relations_7235/, accesat în data de 09.02.2021.

⁵⁷ Ziarul Financiar, *op. cit.*

⁵⁸ Reuters, *Turkey taking 'huge strides' away from European Union: top EU official*, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-eu-turkey-idUSKBN1HO22G>, accesat în data de 09.02.2021.

⁵⁹ Curs de Guvernare: Europa, *op. cit.*

⁶⁰ Mediafax, *Avertismentul lui Erdogan: Turcia își va retrage candidatura la UE dacă nu vor fi deschise noi capitole de aderare*, 2017, <https://www.mediafax.ro/externe/avertismentul-lui-erdogan-turcia-isi-va-retrage-candidatura-la-ue-daca-nu-vor-fi-deschise-noi-capitole-de-aderare-16254001>, accesat în data de 03.11.2020.

ca membru deplin al UE. Reacțiile oficialilor turci respectă aceeași tonalitate ofensivă promovată de cei europeni. Aceștia consideră că UE trebuie să-și schimbe atitudinea de respingere a Turciei pentru diferite motive incerte și lipsite de obiectivitate și să se concentreze mai mult pe soluții fezabile de integrare a Turciei. În cazul în care UE va promova aceleași direcții de respingere a Turciei, aceasta din urmă susține că se va îndepărta de idealul aderării la UE. Prin urmare, conflictul discursiv reprezintă un concept care caracterizează și se regăsește în dezbaterile oficialilor turci și europeni față de integrarea europeană a Turciei între 2016 și 2019.

*Dorința de aderare a Turciei și calitatea sa
de potențial membru puternic al UE*

Pornind de la divergențele discursive evidențiate anterior este important să menționăm faptul că oficialii turci au promovat între 2016 și 2019 o viziune dublă față de aderarea la UE. Pe de-o parte, aceștia au susținut inițiativa de a continua procesele și demersurile legate de aderarea la UE, iar pe de altă parte a fost avansată ideea conform căreia Turcia nu are nevoie de UE și de aceea se gândește ca pe viitor să nu se mai implice în atingerea acestui ideal. Unul dintre oficialii turci care a promovat această atitudine ambivalentă este președintele Erdoğan.

După cum rezultă din declarațiile prezentate anterior, Erdoğan a evidențiat faptul că UE trebuie să se implice mai mult în dinamica de aderare a Turciei la blocul european. Astfel, în 2017, Erdoğan a afirmat faptul că Turcia nu este sclavul Europei, exprimându-se astfel: „nu mai avem nevoie de UE, dar nu vom fi noi partea care renunță la tratative”⁶¹. Cu toate acestea, în 2018, Erdoğan a declarat faptul că „aderarea la blocul european rămâne un obiectiv strategic pentru Turcia”⁶². În plus, Erdoğan a susținut: „nu dorim să ne îndepărtăm de UE, dar UE trebuie să-și asume responsabilitatea cu privire la statutul nostru (...) Ankara a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a atinge cerințele UE și ne așteptăm la reciprocitate din partea acesteia”⁶³.

Alături de acesta, vicepremierul Recep Akdag a acuzat UE că nu este echitabilă în ceea ce privește aderarea Turciei la UE, Turcia fiind catalogată ca un stat în care democrația nu funcționează, iar drepturile omului nu sunt respectate. Cu toate acestea, UE a permis intrarea altor state balcanice în UE în pofida funcționării deficitare a democrației.⁶⁴ În plus, acesta a subliniat faptul că „(...) suntem foarte dezamăgiți de europeni (...) aceștia ar trebui să-și facă temele” să recunoască cât de importantă este Turcia pentru Europa și să se reia discuțiile

⁶¹ Independent, *Turkey still wants 'full membership' of EU, Erdogan says*, 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/erdogan-turkey-eu-full-membership-european-union-commitment-president-a8274166.html>, accesat în data de 03.11.2020.

⁶² *Ibidem*.

⁶³ Daily News, *EU cannot treat Turkey like a beggar: President Erdoğan*, 2017, <https://www.hurriyetdailynews.com/eu-cannot-treat-turkey-like-a-beggar-president-erdogan-113506>, accesat în data de 03.11.2020.

⁶⁴ DW, *Turkey wants to join EU within 5 years: Deputy PM*, 2018, <https://www.dw.com/en/turkey-wants-to-join-eu-within-5-years-deputy-pm/a-43802064>, accesat în data de 03.11.2020.

privind aderarea.⁶⁵ Lăsând la o parte aceste atitudini acuzatoare la adresa UE, oficialii turci și-au manifestat dorința de a adera la blocul european până în 2023 când se vor sărbători 100 de ani de la formarea Republicii Turce.⁶⁶

În ceea ce privește raportul Comisiei Europene din 2017 care portretizează evoluțiile interne ale Turciei ca nefiind eficiente, Ankara a reacționat furios, iar Ministrul UE, Ömer Çelik, a declarat faptul că „raportul conține secțiuni care sunt departe de a fi obiective, constructive și departe de a oferi Turciei perspective de dezvoltare”⁶⁷. Cu toate acestea, Çelik a promovat ideea că „ne dorim să intrăm în UE și suntem nerăbdători să identificăm soluții pentru a continua procesul de aderare”⁶⁸, iar „statele UE trebuie să înceapă să reflecteze la importanța strategică a Turciei pentru continentul european”⁶⁹. În 2018, fostul ministru UE al Turciei, Volkan Bozkir a reliefat ideea conform căreia „aderarea Turciei la UE ca membru egal schimbă atât echilibrul politic, cât și militar al blocului european (...), calitatea de membru este o țintă strategică pentru Turcia încă din 1959”⁷⁰.

În plus, în 2019, ministrul adjunct de Externe Faruk Kaymakci a afirmat că „argumentele că Turcia se îndepărtează de valorile UE sunt invalide (...) Turcia este o parte a Europei”⁷¹ sau „UE nu este echitabilă față de Turcia, nu evaluează progresul acesteia corect, iar respingerea Turciei este motivată de tendințe populiste și reflectă de fapt problemele interne ale UE”⁷². De asemenea, acesta a susținut faptul că „aderarea Turciei la UE ar putea reprezenta un antidot pentru combaterea islamofobiei (...) a radicalizării și ar promova o mai bună integrare a musulmanilor în statele europene”.⁷³ În mod similar, Ibrahim Kalin a declarat că Turcia nu renunță la idealul aderării în pofida rapoartelor denigratoare venite de la UE, „aceasta având potențialul să devină un membru puternic al UE cu drepturi depline”.⁷⁴

⁶⁵ Ahval, *Turkey wants to join EU in five years – Deputy PM*, 2018, <https://ahvalnews.com/eu-turkey/turkey-wants-join-eu-five-years-deputy-pm>, 09.02.2021.

⁶⁶ *Ibidem*.

⁶⁷ Daily News, *Ankara Rebuffs EU's harsh progress report*, 2016, <https://www.hurriyetdailynews.com/ankara-rebuffs-eus-harsh-progress-report-105914>, accesat în data de 03.11.2020.

⁶⁸ Daily News, *Turkey feels 'betrayed' over EU accession but still wants to join the club*, 2017, <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-feels-betrayed-over-eu-accession-but-still-wants-to-join-the-club-117988>, accesat în data de 03.11.2020.

⁶⁹ Republic of Turkey, Ministry of Foreign Affairs, Directorate for EU Affairs, *EU Minister Ömer Çelik's article published in New Europe*, 2017, https://www.ab.gov.tr/50529_en.html, accesat în data de 03.11.2020.

⁷⁰ TRT World, *Why has Turkey grown distant from its EU membership goal?*, 2018, <https://www.trtworld.com/magazine/why-has-turkey-grown-distant-from-its-eu-membership-goal-21662>, accesat în data de 03.11.2020.

⁷¹ Euractiv, *Turkey's stalled membership will define the future and meaning of the European Union*, 2019, <https://www.euractiv.com/section/global-europe/opinion/turkeys-stalled-membership-will-define-the-future-and-meaning-of-the-european-union/>, accesat în data de 03.11.2020.

⁷² TRT World, *'Turkey is Europe': Ankara rejects EU Commission's 'unjust' report*, 2019, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-is-europe-ankara-rejects-eu-commission-s-unjust-report-27102>, accesat la data de 03.11.2020.

⁷³ AA, *Turkey joining EU 'antidote' to Islamophobia: Diplomat*, 2019, <https://www.aa.com.tr/en/europe/turkey-joining-eu-antidote-to-islamophobia-diplomat/1617454>, accesat în data de 09.02.2021.

⁷⁴ Daily News, *Turkey wants to join EU, says presidential spokesperson*, 2019, <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-wants-to-join-eu-says-presidential-spokesperson-149212>, accesat în data de 03.11.2020.

Această secțiune prezintă exclusiv declarațiile oficialilor turci față de aderarea la UE între 2016 și 2019. Perspectivile prezentate evidențiază faptul că cele două concepte (ș.a. *dorința de aderare* și *partener puternic*) se regăsesc în discursurile oficialilor turci de după 2016. Din perspectiva acestora, Turcia încă dorește să devină membru al UE în pofida faptului că procesul de aderare durează de peste 50 de ani și cel mai probabil se va extinde și mai mult. Cu scopul de a încerca să îmbunătățească imaginea Turciei, aceștia au abordat teme care evidențiază beneficiile pe care Turcia le-ar aduce UE dacă aceasta ar fi acceptată ca membru cu drepturi depline. Printre acestea, oficialii turci au adus în discuție potențialul militar al Turciei care ar putea să o transforme într-un partener puternic al UE.

Discuție și concluzii

Acest articol a dorit să răspundă întrebării: *cum au evoluat poziționările oficialilor turci față de aderarea Turciei la UE între 2016 și 2019?* Principalele rezultate obținute prin utilizarea analizei calitative de conținut direcționate demonstrează faptul că cele trei concepte existente în literatură (ș.a. *conflictul discursiv*, *dorința de aderare* și *membru puternic*) se regăsesc în discursurile oficialilor turci dintre 2016 și 2019 și definesc pozițiile acestora față de aderarea Turciei la UE. Analiza relevă faptul că cele trei concepte oferă o viziune unitară a direcțiilor promovate de către oficialii turci față de aderarea la UE. Conflictul discursiv se regăsește în principal în cadrul divergențelor dintre oficialii UE și cei turci care dezbat problematica aderării turce la UE. Din acest punct de vedere, lovitura eșuată de stat din 2016 a stârnit reacții dezaprobatore din partea oficialilor UE care condamnă funcționarea deficitară a democrației din Turcia și nerespectarea drepturilor omului și susțin faptul că aderarea Turciei la UE este împiedicată atât de aceste dinamici interne, cât și de incapacitatea acesteia de a face progrese substanțiale în vederea implementării criteriilor de aderare. De cealaltă parte, oficialii turci promovează o serie de declarații dezaprobatore față de abordările liderilor europeni și susțin că Turcia face progrese în direcția integrării europene, dar oficialii UE promovează o serie de viziuni populiste care încearcă să portretizeze Turcia ca fiind o amenințare pentru UE. Prin urmare, conflictul a definit dinamica discursivă a oficialilor turci și europeni față de integrarea Turciei în UE între 2016 și 2019, nefiind produse soluții palpabile în vederea eficientizării procesului de aderare.

Dorința de aderare la UE și calitatea de *membru puternic* reprezintă alte două concepte existente în literatură care s-au regăsit în cadrul discursurilor oficialilor turci între 2016 și 2019. În pofida nemulțumirilor oficialilor turci față de criticile europenilor și a procesului de aderare care durează de peste 50 de ani, oficialii turci par să susțină în continuare idealul aderării europene. Deși au existat momente în care aceștia au afirmat că UE nu mai prezintă un interes pentru Turcia din cauza faptului că UE nu este echitabilă față de progresul acesteia, iar pe viitor Turcia se va gândi mai bine dacă să continue aderarea la UE sau nu, oficialii turci au continuat promovarea direcțiilor care susțin idealul aderării. O perspectivă posibilă care explică inițiativele oficialilor turci de a se îndepărta

de obiectivul aderării este reprezentată de dorința acestora de a crea o anumită presiune pentru factorii decizionali europeni cu scopul de a accelera procesul de aderare. Cu toate acestea, oficialii turci au revenit în majoritatea cazurilor la exprimarea dorinței de a îmbrățișa idealul integrării europene.

Alături de *dorința de aderare*, calitatea de *membru puternic* a fost adusă în discuție de către oficialii turci între 2016 și 2019. Aceștia au promovat ideea conform căreia aderarea Turciei la UE ar produce beneficii securitare UE generate de potențialul militar de care dispune. În plus, poziția strategică a Turciei ar putea îmbunătăți relațiile dintre UE și Asia Centrală și de Sud, mai ales din perspectiva cooperării energetice.

Prin urmare, acest studiu completează un gol în cadrul literaturii existente prin prezentarea poziționărilor oficialilor turci față de aderarea la UE între 2016 și 2019. Analiza arată că oficialii turci încă susțin idealul aderării, dar rămâne de văzut cum vor evolua aceste dinamici pe viitor, deoarece există posibilitatea ca relațiile dintre Turcia și UE să se degradeze dacă procesul de integrare al Turciei în UE va mai fi amânat pentru mult timp. În plus, cele trei concepte prezente în cadrul literaturii (*conflictul discursiv*, *dorința de aderare* și *membru puternic*) se regăsesc și în cazul discursurilor oficialilor turci dintre 2016 și 2019, studiul de față promovând o perspectivă nouă a aplicării acestora asupra unui studiu de caz specific. Astfel, studiul de față susține faptul că în pofida conflictelor discursive dintre oficialii turci și europeni între 2016 și 2019, cei dintâi încă susțin idealul aderării și consideră că Turcia ar reprezenta un membru puternic al UE.

Există două limite principale ale acestui studiu. Prima este reprezentată de disponibilitatea datelor utilizate pentru analiză, iar cea de-a doua este evidențiată de caracterul descriptiv al lucrării. Disponibilitatea datelor utilizate se referă atât la calitatea, cât și la cantitatea datelor existente. Din pricina faptului că analiza este realizată în principal pe baza datelor colectate din surse *online* (în special site-uri de știri), calitatea sau obiectivitatea acestora ar putea să fie alterată în funcție de gradul de părtinire al site-urilor de știri de unde au fost colectate. Chiar dacă citatele analizate au fost extrase din declarații ale oficialilor, care au fost citate cu ghilimele inclusiv de către sursele de unde au fost preluate, acestea ar fi putut fi prezentate într-un context lipsit de obiectivitate care să inducă în eroare persoana interesată de colectarea lor, și prin urmare, interpretarea acestora să fie influențată negativ de modul în care au fost prezentate. În plus, incapacitatea de a colecta personal declarațiile oficiale sau lipsa accesului la discuțiile din „spatele ușilor închise” reprezintă o altă limită a studiului, deoarece analiza se bazează pe informații incomplete și probabil manipulate în funcție de interesul anumitor părți. Alături de aceasta caracterul descriptiv a articolului ar putea reprezenta o limită a generării unei perspective analitice a poziționărilor oficialilor turci față de procesul de aderare între 2016 și 2019. Deși articolul este lipsit de o componentă analitică bine definită, oferirea unei perspective descriptive a evoluțiilor discursive față de aderarea Turciei la UE a fost direct proporțională cu scopul studiului. Articolul a dorit să testeze dacă anumite concepte existente în literatura despre relațiile UE-Turcia față de procesul de aderare la UE se aplică și în

cazul discursurilor oficialilor turci de după 2016. Elementele avansate de către studiul de față ar putea să fie analizate într-o manieră extinsă în studii ulterioare.

Pornind tocmai de la limitele articolului, studiile viitoare ar putea analiza dacă cele trei concepte care definesc poziționările oficialilor turci față de procesul de aderare la UE au produs sau vor produce efecte benefice față de accelerarea procesului de integrare a Turciei în UE sau dacă aceste atitudini nu fac altceva decât să alimenteze incertitudinea, stagnarea sau chiar degradarea proceselor de aderare. De asemenea, s-ar putea realiza analize comparative prin care să se urmărească identificarea acelorași tipare discursive în cazul altor state care au urmărit aderarea la UE sau al unei alte organizații transnaționale. Efectele pe care abordările similare sau diferite le-ar putea produce față de atingerea obiectivului reprezintă alte subiecte care ar putea fi abordate în studii ulterioare. În plus, analizele viitoare ar putea studia modul în care au fost implementate criteriile de aderare a Turciei la UE începând cu anul 2000 sau cum vor evolua relațiile dintre Turcia și UE față de procesul de integrare a celei dintâi în blocul european din punctul în care s-a oprit analiza.

BIBLIOGRAFIE

- Agartan, Kaan, „Turkey's accession to the European Union and the Turkish Labor Movement“, *European Journal of Turkish Studies*, vol. 11, 2010, <https://journals.openedition.org/ejts/4297>.
- Assarroudi, Abdolghader; Nabavi, Fatemeh Heshmati; Armat, Mohammad Reza; Ebadi, Abbas; Vaismoradi, Mojtaba, „Directed qualitative content analysis: the description and elaboration of its underpinning methods and data analysis process“, *Journal of Research in Nursing*, vol. 23, nr. 1, 2018, pp. 42-55.
- Bogdan, Mureșan, „Dinamica relațiilor dintre Turcia și Uniunea Europeană. Perspective actuale“, *EIR Working Papers Series*, nr. 33, 2016, pp. 1-49, <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/197799/1/888192290.pdf>.
- Burcioaga, Elena, „Aderarea Turciei sau lungul drum spre Europa“, *Sfera Politicii*, pp. 120-122, <http://revistasferapoliticii.ro/sfera/120-121-122/art10-burcioaga.html>.
- Çarkoğlu, Ali; Rubin, Barry (editori), *Turkey and the European Union. Domestic Politics, Economic Integration and International Dynamics*, Frank Cass, Londra, 2003.
- Dahlman, Carl, „Turkey's Accession to the European Union: The Geopolitics of Enlargement“, *Eurasian Geography and Economics*, vol. 45, nr. 8, 2004, pp. 553-574.
- Dedman, Martin J., *The Origins and Development of the European Union 1945-1995*, Londra, Routledge, 1995.
- Gerhards, Jürgen; Hans, Silke, „Why not Turkey? Attitudes towards Turkish Membership in the EU among Citizens in 27 European Countries“, *Journal of Common Market Studies*, vol. 49, nr. 4, 2011, pp. 741-766.
- Hoekman, Bernard; Togan, Sübidey (eds.), *Turkey: Economic Reform and Accession to the European Union*, Washington DC, World Bank and the Centre for Economic Policy Research, 2005.
- Hsieh, Hsiu-Fang; Shannon, Sarah E., „Three Approaches to Qualitative Content Analysis“, *Qualitative Health Research*, vol. 15, nr. 9, 2005, pp. 1277-1288.
- Hughes, Kirsty, „Turkey and the EU: Just Another Enlargement? Explaining the Implications of the Turkish Accession“, *A Friends of Europe working paper*, 2004, pp. 1-41, https://www.academia.edu/5115741/TURKEY_AND_THE_EUROPEAN_UNION_JUST_ANOTHER_ENLARGEMENT_EXPLORING_THE_IMPLICATIONS_OF_TURKISH_ACCESSION_A_Friends_of_Europe_working_paper.
- Humble, Aine M., „Technique Triangulation for Validation in Directed Content Analysis“, *International Journal of Qualitative Methods*, vol. 8, nr. 3, 2009, pp. 34-51.

- Yçener, Erhan, „Turkey-EU Relations after the Failed July 15 Coup Attempt“, *Journal of Social Sciences of the Turkic World*, vol. 79, 2016, pp. 69-87.
- Icoz, Gulay; Martin, Natalie, „Opportunities missed: Turkey-EU accession since 2005“, *Journal of Contemporary European Studies*, vol. 24, nr. 4, 2016, pp. 442-445.
- Jovanoviæ, Miroslav N., *The Economics of European Integration. Limits and Prospects*, Cheltenham, Edward Elgar, 2005.
- Karakas, Cemal, „EU-Turkey: Integration without Full Membership or Membership without Full Integration? A Conceptual Framework for Accession Alternatives“, *Journal of Common Market Studies*, vol. 51, nr. 6, 2013, pp. 1057-1073.
- Kaya, Ayhan, „Right-wing populism and Islamophobia in Europe and their impact on Turkey-EU relations“, *Turkish Studies*, vol. 21, nr. 1, 2020, pp. 1-28.
- Kibiswa, Naupess K., „Directed Qualitative Content Analysis (DQICA): A Tool for Conflict Analysis“, *The Qualitative Report*, vol. 24, nr. 8, 2019, pp. 2059-2079.
- Lecha, Eduard Soler I., „EU-Turkey Relations: Mapping landmines and exploring alternative pathways“, *FEPS Policy Paper*, 2019, https://www.feps-europe.eu/attachments/publications/feps_eu_turkey_relations_soler.pdf.
- Mayring, Philipp, „Qualitative Content Analysis“, *Qualitative Social Research*, vol. 1, nr. 2, 2000, pp. 1-10;
- Modebadze, Valeri; Sayın, Fatih Mehmet, „Why Turkey should join the European Union: arguments in favor of Turkish membership“, *Journal of Liberty and International Affairs*, vol. 1, nr. 2, 2015, pp. 85-93.
- Müftüler-Bac, Meltem, „The never-ending story: Turkey and the European Union“, *Middle Eastern Studies*, vol. 34, nr. 4, 1998, pp. 240-258.
- Müftüler-Bac, Meltem, „Turkey's Political Reforms and the Impact of the European Union“, *South European Society & Politics*, vol. 10, nr. 1, 2005, pp. 16-30.
- Sandholtz, Wayne; Sweet, Alec Stone (editori), *European Integration and Supranational Governance*, New York, Oxford University Press, 1998.
- Tocci, Nathalie, „Turkey and the European Union: A Journey in the Unknown“, *Turkey Project Policy Paper*, nr. 5, 2014, pp. 1-24, <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/06/Turkey-and-the-European-Union.pdf>.
- Ugur, Mehmet, „Open-Ended Membership Prospect and Commitment Credibility: Explaining the Deadlock in EU-Turkey Accession Negotiations“, *Journal of Common Market Studies*, vol. 48, nr. 4, 2010, pp. 967-991.
- Uður, Mehmet; Canefe, Nergis (editori), *Turkey and European Integration. Accession prospects and issues*, Londra, Routledge, 2004.
- Visier, Claire, „Turkey and the European Union: The sociology of engaged actors and of their contribution to the candidacy issue“, *European Journal of Turkish Studies*, vol. 9, 2009, <https://journals.openedition.org/ejts/3910>.

Surse online:

- AA, *Turkey joining EU 'antidote' to Islamophobia: Diplomat*, 2019, <https://www.aa.com.tr/en/europe/turkey-joining-eu-antidote-to-islamophobia-diplomat/1617454>.
- Ahval, *Turkey wants to join EU in five years – Deputy PM*, 2018, <https://ahvalnews.com/eu-turkey/turkey-wants-join-eu-five-years-deputy-pm>.
- Carnegie Europe, Marc Pierini, *Options for the EU-Turkey Relationship*, 2019, <https://carnegieeurope.eu/2019/05/03/options-for-eu-turkey-relationship-pub-79061>.
- Curs de Guvernare: Europa, *Ofensivă diplomatică a Turciei pentru realuarea relațiilor cu UE. Președintele Macron, la întâlnirea cu Tayyip Erdogan: Un parteneriat cu UE este mai realist decât aderarea*, 2018, <https://cursdeguvernare.ro/ofensiva-diplomatica-a-turciei-pentru-realuarea-relatiilor-cu-ue-presedintele-macron-la-intalnirea-cu-tayyip-erdogan-un-parteneriat-cu-ue-este-mai-realist-decat-aderarea.html>.
- Daily News, *Ankara Rebuffs EU's harsh progress report*, 2016, <https://www.hurriyetdailynews.com/ankara-rebuffs-eus-harsh-progress-report-105914>.

- Daily News, *EU cannot treat Turkey like a beggar: President Erdoğan*, 2017, <https://www.hurriyetdailynews.com/eu-cannot-treat-turkey-like-a-beggar-president-erdogan-113506>.
- Daily News, *Turkey feels 'betrayed' over EU accession but still wants to join the club*, 2017, <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-feels-betrayed-over-eu-accession-but-still-wants-to-join-the-club-117988>.
- Daily News, *Turkey wants to join EU, says presidential spokesperson*, 2019, <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-wants-to-join-eu-says-presidential-spokesperson-149212>.
- Debating Europe, *Arguments for and against Turkey's EU membership*, <https://www.debatingeurope.eu/focus/infobox-arguments-for-and-against-turkeys-eu-membership/#.XuD0aW5uJPZ>.
- DW, *Turkey wants to join EU within 5 years: Deputy PM*, 2018, <https://www.dw.com/en/turkey-wants-to-join-eu-within-5-years-deputy-pm/a-43802064>.
- DW, *Turkey-EU relations: Which countries are for or against Turkish accession?*, 2017, <https://www.dw.com/en/turkey-eu-relations-which-countries-are-for-or-against-turkish-accession/a-40381533>.
- Euractiv, *Turkey's stalled membership will define the future and meaning of the European Union*, 2019, <https://www.euractiv.com/section/global-europe/opinion/turkeys-stalled-membership-will-define-the-future-and-meaning-of-the-european-union/>.
- European Commission, *EU Enlargement Factsheet*, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/publication/factsheet_en.pdf.
- European Council of Foreign Relations, *How to reset Turkey-Europe Relations*, 2017, https://ecfr.eu/article/essay_how_to_reset_turkey_europe_relations_7235/.
- European Union, *The History of the European Union*, https://europa.eu/european-union/about-eu/history_en#1980-1989.
- Express, *Turkey becoming an EU member promoted by Brussels chief – 'key strategic partner for EU'*, 2020, <https://www.express.co.uk/news/world/1250305/turkey-eu-membership-german-mep-david-mcallister-germany>.
- Heinrich Boll Stiftung, Selim Kuneralp, *Turkey-EU Relations: Past, Present – and Future?*, 2017, <https://eu.boell.org/en/2017/05/02/turkey-eu-relations-past-present-and-future>.
- Human Rights Watch, *Turkey: Events of 2018*, 2018, <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/turkey>.
- Independent, *Turkey still wants 'full membership' of EU, Erdogan says*, 2018, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/erdogan-turkey-eu-full-membership-european-union-commitment-president-a8274166.html>.
- International Observatory Human Rights, *2018 In Review: Human Rights Violations in Turkey*, 2018, <https://observatoryihr.org/2018-in-review-human-rights-violations-in-turkey/>.
- Mediafax, *Avertismentul lui Erdogan: Turcia își va retrage candidatura la UE dacă nu vor fi deschise noi capitole de aderare*, 2017, <https://www.mediafax.ro/externe/avertismentul-lui-erdogan-turcia-isi-va-retrage-candidatura-la-ue-daca-nu-vor-fi-deschise-noi-capitole-de-aderare-16254001>.
- Republic of Turkey Ministry of Foreign Affairs. Directorate for EU Affairs, *History of Turkey-EU Relations*, 2020, https://www.ab.gov.tr/brief-history_111_en.html.
- Republic of Turkey, Ministry of Foreign Affairs, Directorate for EU Affairs, *EU Minister Ömer Çelik's article published in New Europe*, 2017, https://www.ab.gov.tr/50529_en.html.
- Reuters, *Germany seeks to take heat out of Turkey EU accession question*, 2017, <https://www.reuters.com/article/us-germany-turkey-eu/germany-seeks-to-take-heat-out-of-turkey-eu-accession-question-idUSKCN1BF14U>.
- Reuters, *Turkey taking 'huge strides' away from European Union: top EU official*, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-eu-turkey-idUSKBN1HO22G>.
- TRT World, *'Turkey is Europe': Ankara rejects EU Commission's 'unjust' report*, 2019, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-is-europe-ankara-rejects-eu-commission-s-unjust-report-27102>.
- TRT World, *Why has Turkey grown distant from its EU membership goal?*, 2018, <https://www.trtworld.com/magazine/why-has-turkey-grown-distant-from-its-eu-membership-goal-21662>.
- Ziarul Financiar, *Comisar european: Turcia se îndepărtează foarte rapid de aderarea la Uniunea Europeană*, 2018, <https://www.zf.ro/business-international/comisar-european-turcia-se-ndeparteaza-foarte-rapid-de-aderarea-la-uniunea-europeana-17134594>.